

ANALIZA PARTICULARITĂȚILOR DISTINCTIVE DE MACHETARE A REVISTELOR DE SPECIALITATE DIN DOMENIUL PEDAGOGIEI

Evelina BAXAN¹, Olga RACHIER^{1*}

¹Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Textile și Poligrafie, Departamentul Design și Tehnologii în Textile și Poligrafie, grupa DTP-201, Chișinău, Republica Moldova

*Autorul corespondent: Rachier, Olga, olga.rachier@dtpp.utm.md

Rezumat. Scopul acestei lucrări este analiza particularităților de machetare a revistelor de specialitate prin implicarea metodelor de cercetare precum observația și studiul de caz. Intervalul temporar al studiului îl constituie perioada 1930-1948 din punct de vedere istoric și nu doar, și permite dobândirea unui tezaur de informații atât de importante în vederea găsirii celor mai eficiente modalități de organizare a spațiului paginii.

Cuvinte cheie: revistă, pagini de interior, spațiul paginii, marginile formatului, text.

Introducere

Revista de specialitate este o publicație imprimată sau virtuală cu periodicitate regulată care conține o varietate de articole, fiind adesea ilustrată și având un număr variabil de pagini pare. Alte surse menționează că aceasta este o publicație periodică cuprinzând bucăți literare, articole, studii, recenzii, note.

Revistele de specialitate în domeniul pedagogiei, care și-au extins teritoriul de influență încă în primul deceniu al apariției lor în domeniul presei scrise, cuprind un bogat patrimoniu cultural datorită căruia însăși publicațiile pot fi considerate adevărate comori istorice. În afară de informația pur științifică a articolelor paginile acestora etalau date specifice, poezii și documente cu referință la evenimente semnificative.

Publicațiile seriale au fost o candelă a culturii ce înflorea și care a luminat cugetul multor cercetători ai vremii prin prezentarea informației între o manieră actuală și detaliată. Acest lucru poate fi observat prin iscusința de care s-a dat dovadă la proiectarea revistelor și la dezvoltarea subiectelor cum ar fi: punerea în pagină a textului și a imaginilor, fonturile de caractere, utilizarea elementelor de marcare și ornamentare, dimensiunile caracterelor și ale câmpurilor paginii. În vederea analizei caracteristicilor specifice regulilor de machetare și de prezentare estetică a revistelor de specialitate în domeniul pedagogiei se face referință la presa scrisă din Republica Moldova din secolul al XIX-lea.

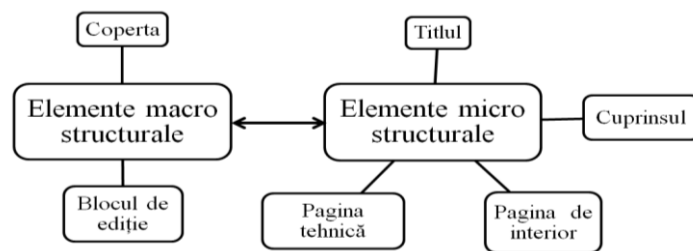
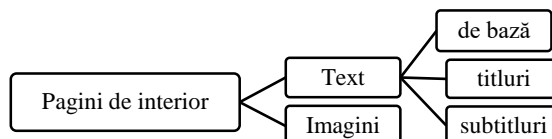
Studiu de caz

Lucrare de față și-a propus să identifice modalitățile de compunere în pagină specifice următoarelor reviste:

1. *Revista Asociației Învățătorilor din orașul și județul Bălți*. Publicația apare lunar, începând din anul 1928 până în anul 1940. Inițial apare sub formă de gazetă, iar începând cu anul 1929 apare sub formă de revistă. Din anul 1932 se mărește volumul publicației, se schimbă concepția și denumirea din „Buletinul Asociației Învățătorilor din orașul și județul Bălți” în „Revista Asociației Învățătorilor din orașul și județul Bălți” cu un tiraj de 1000 de exemplare [2].
2. *Școala Basarabeană*. Revistă de cultură pedagogică și de apărare a intereselor învățătoarești. „Școala Basarabeană” organul Asociației Corpului Didactic din județul Lăpușna.

Publicația apare lunar sub forma unei reviste de tip magazin, în paginile ei fiind inserate numeroase și variate informații pentru învățători [2].

Particularitățile distinctive de machetare ale revistelor de specialitate din domeniul pedagogiei au fost analizate în baza publicațiilor din perioada anilor 1930-1940. Reperetele de referință pentru analiză, din punct de vedere a evoluției în timp a modalităților de machetare proprii seriilor, sunt prezentate în figura 1 și 2.

Figura 1. Puncte de reper în vederea analizei revistelor de specialitate în domeniul pedagogiei

Figura 2. Puncte de reper în vederea analizei paginilor de interior ale revistelor

În tabelul 1 sunt prezentate particularitățile distinctive de machetare ale publicației seriale „Revista Asociației Învățătorilor din orașul și județul Bălți” (fig. 3). În tabelul 2 sunt prezentate particularitățile de machetare ale revistei „Școala Basarabeană” (fig. 4).

Tabelul 1

**Particularitățile de machetare ale publicației
„Revista Asociației Învățătorilor din orașul și județul Bălți”**

Nr.	Elemente macro structurale	Elemente micro structurale
1	2	3
Anul publicării 1932		
1	<p>Coperta cuprinde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În partea de sus a paginii: titlul revistei (caractere cu serife, ușor distanțate); luna și anul recentei ediții; numărul ediției; anul de la prima publicare; inscripția: „Apare lunar”. - În partea de jos a paginii: locul editării (Iași); numele tipografiei (Goldner). <p>Primul cuvânt, sugestiv, al titlului revistei este scris cu litere aldine, majuscule, supradimensionat față de tot textul prezent în pagină. Fapt explicat prin aceea că acesta joacă rolul de element de identificare – asemeni unui logotip. Numărul ediției este centrat sub titlu. Pe aceeași pagină regăsim cuprinsul care este încadrat într-un chenar. Cuvântul CUPRINS este centrat în pagina și scris cu caractere majuscule, text expandat, cu câteva puncte mai mari ca textul ce urmează. În cuprins este indicat doar titlul articolului și autorul, lipsind indicarea paginii.</p> <p>Blocul ediției: este constituit din 32 de pagini.</p>	<p>Pagini de interior: Titlurile și subtitlurile sunt subliniate, iar cele din urmă sunt scrise în stil italic și ambele sunt cu câteva puncte mai mari ca textul de bază. Imaginile sunt foarte puține și au un caracter grafic. Pagina de zaț este constituită dintr-o singură coloană, textul fiind aliniat stânga-dreapta.</p> <p>Paginarea fiind situată în partea de sus a paginii, centrat.</p> <p>Marginile formatului [1] (câmpul superior, inferior, stânga, dreapta) sunt egale.</p> <p>Tipar monocrom.</p>
Anul publicării 1937		
2	<p>Coperta: persistă elemente decorative și imagini sugestive, este indicat titlul cu caractere artistice, este indicat doar numărul ediției, luna și anul recentei ediții și anul de la prima publicare. De asemenea primul cuvânt, sugestiv, al titlului revistei este scris cu majuscule, supradimensionat față de tot textul prezent în pagină, doar că este constituit din caractere artistice.</p> <p>Cuprinsul este situat pe pagină separată, pe pagina a doua a copertei. Textul cuprinsului este încadrat într-un chenar, aici este indicat doar titlul articolului și autorul, lipsind indicarea paginii. Tot pe această pagină sunt menționați redactorii acestei reviste.</p> <p>Blocul ediției: este constituit din 62 de pagini.</p>	<p>Pagini de interior: Titlurile și subtitlurile sunt scrise cu litere aldine, subliniate și sunt cu câteva puncte mai mari decât textul de bază. Imaginile se întâlnesc mai des, sunt mai clare și chiar în semitonuri.</p> <p>Paginarea este situată în partea de sus a paginii, centrat.</p> <p>Pagina de zaț este constituită dintr-o singură coloană, textul fiind aliniat stânga-dreapta. Pentru evidențieri în text sunt utilizate „literale italice” [1].</p> <p>Marginile formatului sunt inegale: marginea de jos este mai îngustă decât pe celelalte laturi. Tipar monocrom.</p>

Continuarea tabelului 1

1	2	3
Anul publicării 1939		
3	<p>Coperta: persistă elemente grafice decorative pronunțate, se evidențiază cuvintele „Asociația învățătorilor” prin utilizarea literelor aldine și a supradimensionării acestora față de textul din pagină. Sunt indicate, în partea de sus a paginii, doar numărul ediției, luna și anul recentei ediții și anul de la prima publicare. Cuprinsul este iarăși situat pe prima pagină a copertei. Textul cuprinsului este încadrat într-un chenar.</p> <p>Blocul ediției: este constituit din 62 de pagini.</p>	<p>Pagini de interior: Titlurile și subtitlurile sunt scrise cu litere aldine. Evidențierile în text se fac prin intermediul „literelor aldine” și a celor „italic” [1]. Marginile formatului sunt inegale: marginea din stânga și de jos sunt mai îngustă decât pe celelalte laturi. Imaginile prezente sunt clare, în semitonuri, apropiate de imaginile fotografice. Tipar monocrom.</p>

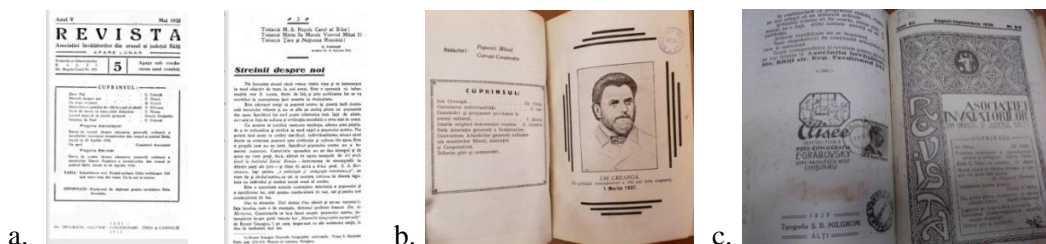

Figura 3. Revista Asociației Învățătorilor din orașul și județul Bălți: a. 1932; b. 1937; c. 1939 [3]

Tabelul 2

Particularitățile de machetare ale revistei „Școala Basarabeană”

Nr	Elemente macro structurale	Elemente micro structurale
1	2	3
Anul publicării 1933		
1	<p>Coperta este realizată din alt tip de hârtie decât paginile de interior, de altă culoare (albastru) și cuprinde:</p> <p>În partea de sus a paginii: anul de la prima publicare; luna și anul recentei ediții; numărul ediției; titlul revistei (caractere fără serife, formă elegantă, ușor artistică, textul este de culoare roșie);</p> <p>Primul cuvânt „Școala”, al titlului revistei, este scris cu litere majuscule, supradimensionat față următorul cuvânt al titlului „Basarabeană”, care tot este scris cu majuscule. Mai jos de titlu, centrat, este indicat tipul ediției „Revistă de cultură pedagogică...”.</p> <p>În zona centrală: este prezentat cuprinsul care este intitulat „Sumar”, cules cu litere majuscule, rărite, aliniere centrată. Acesta cuprinde informații cu privir la autori (text cules cu caractere italice) și la distanță mica titlurile articolelor (text cules cu caractere normale). Ambele tipuri de informații sunt aliniate pe stânga, formând vizual două coloane.</p> <p>În partea de jos a paginii: sunt prezentate două rubrici ale revistei: „Spicuirii” și „Buletinul asociației”. Titlurile acestora sunt aliniate centrat în pagină, cules cu litere aldine. Pe pagina a doua a copertei este indicată informația cu privir la apartenența acestei reviste „Organ al Asociației învățătorilor din jud. Lăpușna”. Cu litere majuscule, aldine, cu serife, vădit accentuate este prezentată periodicitatea revistei „Apare lunar”. Tot aici regăsim componența Colegiului de redacție, informație sistematizată prin enumerare utilizându-se „bulinele” – elemente grafice de la începutul fiecărui rând.</p>	<p>Pagini de interior: Titlurile sunt cules cu caractere aldine, dimensiunea cărora este mai mare decât a textului de bază. Uneori după titlu este pus punct. Alinierea titlului, de regulă, este pe centru. Sunt prezente imagini sugestive monocrome sau uneori cu negru și încă o culoare (ex. galben). Pagina de zaț este constituită dintr-o singură coloană, textul fiind aliniat stânga-dreapta. Paginarea fiind situată în partea de sus a paginii, centrat.</p> <p>Marginile formatului [1] (câmpul superior, inferior, stânga, dreapta) sunt egale. Pentru rubrici este specifică ordonarea informației în două coloane, evidențieri cu litere aldine sau italice. Conține 34 de pagini. Tipar monocrom.</p>
Anul publicării 1937		
	<p>Coperta: prezența elementelor decorative cu negru și roșu pentru titlul revistei. Titlul este cules cu caractere artistice, de culoare roșie. Acesta este situat în partea de sus, alinierea pe stânga. Mai jos de titlu, centrat, este indicat tipul ediției „Revistă de cultură pedagogică...” Pe mijlocul copertei se află o imagine tip subiect/peisaj/portret, încadrată într-un chenar negru, îngoșat. Sub imagine este indicat titlul acesteia, centrat</p>	<p>Pagini de interior: Titlurile și subtitlurile sunt scrise cu litere aldine, dimensiunile caracterelor sunt cu câteva puncte mai mari decât textul de bază. Imaginile se întâlnesc des. Pentru evidențieri în text sunt utilizate „literele italice” sau cele „aldine” [1].</p>

1	2	3
Anul publicării 1937		
2	În partea de jos a paginii: anul de la prima apariție, numărul ediției, luna și anul recentei ediții. Marginile formatului sunt inegale: marginile de sus și de jos sunt mai late decât pe celelalte laturi. Cuprinsul este situat pe pagina a patra a copertei „Sumarul”, aici este indicat mai întâi titlul articolului cu text normal, apoi autorii cu text italic.	Paginarea este situată în partea de sus a paginii, pe colț. Este prezent un element nou - colontitul, în partea superioară a paginii, delimitat de textul de bază printr-o linie de lungimea unui rând. Textul din colontitlu este „Școala basarabeană” cules cu litere majuscule.
Anul publicării 1939		
3	Coperta prezintă elemente decorative cu negru și roșu pentru titlul revistei. Titlul este cules cu caractere artistice, de culoare roșie. Acesta este situat în partea de sus, alinierea pe stânga. Mai jos de titlu, centrat, este indicat tipul ediției „Revistă de cultură pedagogică...”. Pe mijlocul copertei se află cuprinsul, lipsește cuvântul „Sumar”. Aici este indicat mai întâi titlul articolului cu text normal, apoi autorii cu caractere aldine, alinierea pe stânga. Sunt prezentate rubricile „Cronica” și „Buletin profesional”, ale căror titluri sunt culese cu caractere majuscule, rărîte. În partea de jos a paginii este amplasată o linie groasă pentru contrast și greutate, de culoare roșie care se echilibrează cu titlul revistei. Sub această linie, utilizată ca element grafic, este indicat anul de la prima apariție, numărul ediției, luna și anul recentei ediții.	Pagini de interior: nu au suferit schimbări esențiale. Unele pagini conțin informații aranjate în pagină asemeni unor afișe ce informează cu privire la organizarea unor evenimente.

Figura 4. Revista „Școala Basarabeană”: a. anul 1933; b. anul 1937; c. anul 1939 [3]

Concluzii

Organizarea spațiului paginii constituie o etapă, pe alocuri, meticuloasă, dificilă, dar totodată fascinantă. Revistele de specialitate analizate se caracterizează prin utilizarea spațiului disponibil într-un mod eficient. Grila primei pagini a copertei este în concordanță cu grila paginilor de conținut ceea ce asigură un echilibru compozițional pentru întreaga ediție. În conformitate cu canoanele clasice, prima pagină a copertei conține cuprinsul, de cele mai multe ori, fapt ce ajută cititorul să se orienteze și să găsească informația care îl interesează. Existența marginilor formatului este esențială pentru modul în care este percepută informația, iar în cele mai multe numere ale publicațiilor analizate au marginile egale și pot deveni plictisitoare pentru cititor. Totodată marginile largi, persistente, creează impresia de spațiu, au efect liniștitor. Dimensiunea oglinzii paginii nu este mereu respectată pe toată ediția, ceea ce derivă din aspectele tehnologice ale tiparului.

Referințe

1. BÂRSAN, L. *Design și tipografie*. Brașov: Ed. Univ. Transilvania, 2002.- 121 p.
2. *Catalogul online al Bibliotecii Naționale* [online] [accesat 27.01.2021]. Disponibil: http://catalog.bnrm.md/opac/search?q=&max=1&view=&sb=relevance&ob=asc&level=all&material_type=all&location=0
3. Fondurile Bibliotecii Naționale. Colecția Moldavica.